

סיפורים מנתיבי הבריחה

גיליון מספר 5, יולי 2025

אירועים קרובים בנושא הבריחה * שימרו את התאריכים ועקבו אחר הפרסומים *****

טקס הענקת פרסים לתלמידי תיכון שיצרו סרטונים בנושא "הבריחה".

לפני מספר חדשים הפצנו קול קורא למגמות תקשורת בבתי ספר שונים לעידוד תלמידים להכנת סרטים של עד 5 דקות בנושא הקשור לבריחה על ידי מתן פרס לסרט שייבחר על ידי שופטים מטעם העמותה. הסרט שנבחר כמצטיין הוא סרט של שני תלמידי תיכון "רוטברג" ברמת השרון, בר שמש ואורי ליטן. ניתן לראות את הסרט בקישור

<https://www.youtube.com/watch?v=lKXFm6lJrOo>

הפרס יוענק לזוכים בטקס בבית הספר בתחילת שנת הלימודים הבאה.

סדרה של שלוש הרצאות בנושא "יידיש בבריחה" – בשיתוף עם בית שלום עליכם.

בסיוע הרשות הלאומית לתרבות היידיש ובשיתוף פעולה עם בית שלום עליכם עמותת הבריחה מתכננת סדרה של 3 הרצאות. המועד ורשימת המרצים עדיין לא סוכם סופית, אך הן יתקיימו בבית שלום עליכם, כל שבועיים החל מחודש אוקטובר.

אירועים שהתקיימו לאחרונה

לזכרו של ד"ר ארנסט לשנר – יום שישי, 04/04/2025, בית הפלמ"ח בתל-אביב.

בנותיו של ד"ר לשנר נושאות
דברים באירוע לזיכרו

בדצמבר 2024 הלך לעולמו ד"ר ארנסט לשנר. ידיד יקר ועמית לעשייה למען הנצחת הבריחה. ד"ר לשנר הוא זה שגילה בקיץ שנת 1947 את מסלול הבריחה ממחנה העקורים בסאלפלדן אשר באוסטריה, דרך מפלי קרימל והאלפים האוסטרים לאיטליה. לשנר יזם והפעיל במשך שנים את ה-APC-Alpine Peace Crossing. לימים, עם פרישתו, שימש נשיא הכבוד של מפעל זה – מפעל חייו. איש יקר, אוהב ישראל שתרם רבות לשימור פרק חשוב זה של עמנו לאחר השואה.

עמותת מורשת הבריחה קיימה לזיכרו כנס מכובד ומרגש. השתתפו בו שתי בנותיו של ד"ר לשנר שהגיעו במיוחד לאירוע וברכו תוך התרגשות רבה את המשתתפים. נשאו דברים לזיכרו נציגת שגרירות אוסטריה בישראל, שגרירים לשעבר של ישראל באוסטריה וד"ר מירי נהרי יו"ר עמותת מורשת הבריחה. קווים לדמותו של ד"ר לשנר שרטטו שניים מידידיו הקרובים.

בכנס נישאו מספר הרצאות קצרות והועלו זיכרונות מאירועי חציית האלפים לאורך השנים. הייתה זו גם הזדמנות למפגש רעים של משתתפי ה Crossing בעבר.

יום הזיכרון לחללי הבריחה, ההעפלה והעליה, 30/04/2025 בחיפה.

כמדי שנה, ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה, התקיים באותה שעה בחיפה, במוזיאון חיל הים וההעפלה, טקס זיכרון רשמי וממלכתי לחללי הבריחה, ההעפלה והעליה. את זר עמותת הבריחה הניחה מרים גנות.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה – זיכרון בסלון

עשרות מחברינו, ומארגונים אחרים העוסקים בזיכרון השואה ובהעפלה, העבירו את סיפור משפחתם במפגשים רבים ברחבי הארץ. בבתי ספר, מועדונים, יחידות צה"ל ובתים פרטיים. בכל אחד מן הסיפורים סופר גם על תנועת "הבריחה" ולפי התגובות שקיבלנו, לרבים מן השומעים הייתה זו הפעם הראשונה שנחשפו לסיפור "הבריחה".

כאשר קוראים בעיתונות את סיפורם של מדליקי המשואות ביום השואה, וכפי שסיפרו בקולם מדליקי המשואות בכנסת באירוע "לכל איש יש שם", אין להתפלא על חוסר הידע בציבור. אם מדליק משואה מספר "השתחררתי מהמחנה באפריל 1945 ועליתי לארץ בסוף שנת 1947", תוך התעלמות ואי איזכור אפילו במשפט קצר את השנתיים באמצע – מחנות העקורים והבריחה – ברור שהפרק הזה דינו לחישכת אלא אם תהיה פעולה דרסטית, בשיתוף התקשורת, שתידרש לשאול ולפרסם גם על תקופה זו. (יעקב וימן)

מפגש נשיא המדינה עם חברי פרוייקט אקסודוס – "מקזבלנקה להמבורג".

בשנת 2021 הפיק "צוות מורשת אקסודוס" אירוע שנתי אשר הביא את סיפוריה של "הקבוצה הצרפתית" על אקסודוס, רובם מארצות צפון-אפריקה. הם היו בצרפת, בחוות הכשרה, לקראת עלייתם לארץ-ישראל והתיישבות בקיבוץ. עם הגעת אקסודוס לאזור צרפת, הגיע משה סנה, שעמד באותה עת בראש המוסד לעליה ב' באירופה, לחוות ההכשרה וביקש מהחברים להצטרף להפלגה ולשמש בתפקיד ראשי קבוצות למעפילים שהגיעו ממחנות העקורים.

מיד לאחר סיום האירוע השנתי, כאמור בשנת 2021, החל אריה איתמר, אז חבר צוות מורשת אקסודוס, בשיתוף מספר חברים ובני משפחה של חברי "הקבוצה הצרפתית", ויחד עם אפרים סנה – בנו של משה סנה, במסע ברחבי הארץ לספר את הסיפור המיוחד של קבוצה זו. לאחר כ-50 הופעות תואם מפגש מיוחד בבית נשיא המדינה. מסכם את המפגש בבית הנשיא אריה איתמר:

בהקשיבנו לא פעם, למסר שהנשיא מעביר לכל הציבור – על חשיבותה של אחווה ואחדות אמיתית, בין קבוצות שונות באוכלוסייה, במיוחד בשעת משבר, הבנו אנו – צוות "מקזבלנקה להמבורג", שהפרייקט שלנו – סיפורם של יוצאי צפון אפריקה על סיפון האקסודוס, מהווה השלמה חזוניתית למסר של הנשיא. כך הציג לנשיא את פועלנו, תת-אלוף (במיל.) ד"ר אפרים סנה, והנשיא התרשם והזמין אותנו למשכנו ביום 21.5.2025. האירוע היה מרגש, דבריו של הנשיא, גישתו למשתתפים והאווירה ששררה היו מיוחדים במינם. אך לא רק הכבוד שהנשיא העניק לפרוייקט הזה ולנו – לצוות, אלא גם אנחנו, בהזמנות ששלחנו, רצינו לתת כבוד למשתתפים ולהודות לכולם על העזרה שהעניקו לפרוייקט שלנו בדרכים רבות. ואכן היו

שם נציגים של ארגונים רבים: עולי קפריסין, *March of Life*, ארגון אח"י, הארגון הבריטי לגשר על הפער, מעפילי אקסודוס לדורותיהם, כולל דור שני לקבוצה הצפון אפריקאית, משתתפים בבריחה בדרך היבשתית מסוריה ולבנון, קהל משתתפים מקרית שמונה ועד אילת. את העמותה לשימור מורשת הבריחה, ייצג בכבוד, חברנו שמחה פלבר. האירוע נפתח בתערוכה אותן הדריכו התאומות גילה דגן ודינה תבל, בנותיו של שלמה טובול, ראש הקבוצה הצפון אפריקאית; המשיך בדברי הפתיחה של אפרים סנה, הימנון אקסודוס בעברית ששרו חברי הארגון הבריטי "לגשר על הפער", שני קטעים מהסרט "מקזבלנקה להמבורג", דברי הסבר קצרים שלי ומכאן עבר האירוע לנשיא שביקש מכל משתתף להציג את עצמו והקשר שלו לנושא. לסיום התארגנו לתמונה משותפת עם הנשיא.

השנה לא היינו שם !

חציית האלפים מאוסטריה לאיטליה, מעבר ה"קרימל", בעקבות תנועת הבריחה.

רקע: בשנת 1947 בקיץ, אחרי שהאנגלים סגרו את כל המעברים באלפים מאוסטריה לאיטליה, מצאו אנשי הבריחה מעבר הרים נסתר בו עברו, בלילה בשלג, כ-5,000 בורחים בדרך אל האוניות.

כותב חברנו רמי ליטני המארגן מזה מספר שנים את השתתפות הישראלים באירוע:

כמדי שנה, התקיים גם השנה, ביום א' האחרון של חודש יוני אירוע "חציית האלפים לשלום" The Alpine Peace Crossing, אותו מפעל שהחל ונמשך ביוזמתו של יקירנו ד"ר ארנסט לשנר שהלך השנה לעולמו. ד"ר לשנר התוודע לסיפור "הבריחה" באחד ממסלוליו, ממחנה העקורים "גבעת עבודה" בסאלפלדן דרך העיירה קרימל וחציית הרי האלפים לאיטליה בקיץ 1947. הוא יזם את הקמת ה"פירמידות" (שלטי הסבר) בנקודות ציון לאורך המסלול, את חורשת "הבריחה" בה ניטעו עצים על שמות מי שהשתתף באותו מסע במקור וכן את האירוע עצמו. באירוע משתתפים מידי שנה מאות אנשים, ובכללם עשרות ישראלים שלחלקם קשר אישי לסיפור.

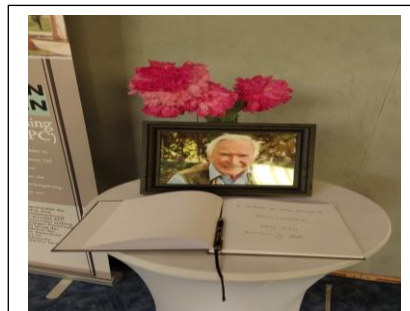
השנה היה זה אירוע מיוחד לזכרו של ד"ר לשנר. אך השנה אנחנו, הישראלים, לא היינו שם.

בנסיבות המיוחדות של המלחמה עם איראן וסגירת השמיים לא יכולנו להגיע. גם לא יכולנו לקיים את המפגש המרגש בשער המחנה הצבאי בסאלפלדן, אז מחנה העקורים "גבעת עבודה". כל כך רצינו לשמר גם את המסורת הזו, בה החל ד"ר לשנר. חסרנו גם את המפגשים החברתיים, ההיכריות החדשות, וכמובן את אותו יום מרגש בו אנחנו הולכים ברגלנו במסלול האתגרי בו עברו אלפי יהודים בדרכם לארץ ישראל. כל כך עצוב לנו, ואנחנו כל כך מאוכזבים. אך כיום, בשנת ה-80 לסיום מלחמת העולם השנייה, מדינת ישראל נלחמת על עצם קיומה והמשכיותה, על שימור המפעל הענק של הקמת המדינה שניצולי "השואה" "הבורחים" לצד מובילי "הבריחה", מתנדבי הישוב לצבא הבריטי, השליחים מארץ ישראל, אנשי "ההעפלה" ורבים אחרים היו שותפים לו. זו השליחות של כולנו.

נייחל ונקווה לשבם המהיר של כל חטופינו, לשובם בשלום של כל החיילים ואנשי כוחות הבטחון ולהחלמתם של כל הפצועים. כולנו מאמינים בנצחיותה של המדינה ומקווים מאד להשתתף באירוע חציית האלפים בשנה הבאה.

פינת הנצחה
לד"ר לשנר
ומפגן הזדהות של
משתתפי ה- APC
עם קורבנות פסטיבל
ה"נובה"
ב-7/10/2023.

מסע למולדת ב"מולדת"

מטפונטו, העירה שבדרום איטליה, היא נקודת הסיום של המסע המרתק שעשו בני דורות המשך, בעקבות הוריהם השורדים שקמו בוקר אחד ולא הפסיקו ללכת הביתה, למולדת בספינת המעפילים מולדת.

המסע שיצא ממילאנו עבר דרך מחנות עקורים, קיבוצי הכשרה בסיסי פעילות של המוסד לעליה ב' וארגון הבריחה בשיתוף עם אוכלוסייה מקומית.

היוזמה היא של אורנה קו אל מקבוצת ספינת המעפילים "מולדת", המדריך היה מיכה זילברמן. מומלץ ביותר, בקרוב ייצא מסע דומה לשומרי שבת.

וילה קאבלטי – אז מחנה עקורים. כיום בית ספר

סקולה כדורנה - בית ספר שהיה מחנה עקורים

טיולים בארץ ובחו"ל

שביל הבריחה ביער חוף כרמל, ליד כרם מהר"ל

קק"ל, חטיבת חינוך וקהילה, הפיקה סרטון הדרכה למדריכים ומטיילים על שביל הבריחה. בנוסף לסרטון, יש באתר חומר הדרכה על "הבריחה" והצעה למספר פעילויות לנוער ומטיילים. כתובת האתר בו מופיעים ההסברים, הצעת הפעילויות והקישור לסרטון:

https://www.kkl.org.il/education/features/holidays/holocaust_day/memorialization_in_the_forests/carmel_escape_trail/

"דורות ההמשך" – מסע ייחודי בין ברלין להמבורג 7-15/6/2025

עמותת "דורות ההמשך" מוציאה מסע ייחודי לגרמניה לציון 80 שנה לכניעת גרמניה הנאצית. כותרת המסע "מן השבר מהדהד הזיכרון" והוא יכלול גם ביקור מעמיק במחנה "ברגן-בלזן". לפרטים והרשמה:

<https://drive.google.com/file/d/1RK1X11G9n3OokuO5QOSasBJQprq-H2G6/view>

מורשת אקסודוס – מסע בעקבות מעפילי אקסודוס שגורשו לגרמניה 7-12/9/2025

צוות מורשת אקסודוס, בשיתוף עם קהילות מגרמניה, מוציא מסע לאזורי המבורג ואמזן לשם גורשו מעפילי אקסודוס בשנת 1947.

במסגרת הביקור יתקיים טקס השקת שלט זיכרון במקום בו עמד מחנה "אמ-סטאו". לפרטים: איציק רוזמן 050-5243797. יעקב וימן 050-7824535

פינת ההיסטוריה

ועידה כללית ראשונה של העקורים בגרמניה / יולי 1945

ב 25 ביולי 1945 התכנסה ועידה יהודית כללית במנזר סנט אוטיליין, הנמצא באזור בוואריה בגרמניה. נכח בה נציג רשמי מארץ ישראל, אליהו דובקין, שהיה ראש מחלקת העלייה, הארגון הנוער והחלוץ של הסוכנות היהודית. המשתתפים הגיעו מכל רחבי גרמניה וזו הייתה הועידה הראשונה של כל היהודים העקורים הנמצאים במחנות בגרמניה. בין במשתתפים הייתה אף משלחת קטנה מברגן בלזן שבאזור השליטה הבריטי. משתתפי הועידה התכנסו למחרת במינכן, במרתף הבירה של היטלר, ושם בנוכחות כתבי עיתונים מכל אירופה נקראה הצהרה שבסיסה היה תביעת היהודים המשוחררים לעלות לארץ ישראל. החותמים חתמו על ההצהרה שנוסחה ביידיש, שתרגומה לעברית הוא **"אנו, שארית הפליטה של יהדות אירופה הגדולה שהושמדה בהמוניה, ושבניה ובנותיה נלחמו נגד האויב כפרטיזנים ביערות, בדרכים ובבונקרים של הגיטו, בתוך תנועות המרי של ארצות הכיבוש וצבאות הברית ובחטיבות המתנדבים יהודים מארץ ישראל ומהבריגדה היהודית, כולנו מרימים קולנו כאומה ודורשים בראש ובראשונה לכונן מיד את ארץ-ישראל כמדינה יהודית. שנית – להכיר בעם היהודי כשותף לאומות העולם בוועידת השלום"**. בסיום הועידה התקבלו מספר החלטות וקריאות: דרישה להקים את המדינה היהודית בארץ ישראל, תביעה לעליה חופשית, קריאה לשותף יהודים בוועדה המיוחדת של בנות הברית לחקר פשעי המלחמה של הנאצים ובני בריתם. כמו כן, פורסמה קריאה אל הישוב היהודי שבגולה לפעול ולהתרכז בשלושה נושאים עיקריים: התעוררות עם ישראל, אהבת ישראל, ואחדות עם ישראל. על ההצהרה חתמו עשרה, בראשם אליהו דובקין (בהמשך, היה מחותמי מגילת העצמאות). נוספו להחלטות, אם כי לא בהצהרה הכללית, קריאה למוסדות היהודיים בתביעה לשקם את יושבי מחנות העקורים, ללמדם עברית, להכשירם לעבודה יצרנית, ולשפר את המזון.

ערכי הבריחה בויקיפדיה

אם גיליתם ערך הקשור לבריחה ואינו מוזכר בתבנית "הבריחה" (התבנית כוללת את כל הערכים בויקיפדיה המתייחסים לתנועת הבריחה), כתבו לנו במייל זה ואנו נדאג להוסיפו. כמובן, יכולים להציע גם לכתוב ערכים חדשים כדי שיתווספו למאגר המידע החשוב הזה.

עדויות וזיכרונות

"זיכרונות הבריחה מאירופה" באתר "טרסה" (Tarasa) מחכה לסיפורים. זהו אתר של "היסטוריה חברתית" לשיתוף זיכרונות לפי זמן ומקום, תחום חשוב שאף נכלל כיום בלימודי היסטוריה באוניברסיטאות. באתר שלנו ישנם כבר לא מעט סיפורים וזיכרונות ואתם מוזמנים להיכנס לקרוא ולהנות. הפתיח מספר בקיצור את סיפור תנועת הבריחה לאורך ציר הזמן בתמונות ובאזכור של אירועים בפרקי זמן על הציר. למען ההיסטוריה ולמען ילדינו נכדינו, לצורכי מחקר והנצחה, שתפו בסיפורים וזיכרונות של מי שהיו שם בבריחה. הזיכרונות והסיפורים הם קצרים, מעין תמונה במילים. מאחר שקצת מסובך להעלות את הסיפורים, אנו מזמינים אתכם לשלוח לנו, לעמותת מורשת הבריחה, את הסיפור שלכם. אנו נערוך, נשלח חזרה לאישורכם ואז נעלה את הסיפור לאתר. חשוב מאד לצרף תמונות.

קישור לזיכרונות הבריחה באתר "טרסה": <http://bit.ly/habrichamemories>

ארכיון הבריחה במחנה עתלית

אנו ממשיכים להעלות דפי עדות וחומרים שונים (תמונות ואלבומים) לאתר המקוון. מי שמוכן ורוצה להעלות את סיפור המשפחה לארכיון מקצועי רשמי, מוזמן להתקשר אל תמי גירון, ראש מדור התייעוד והמידע. 050-882-0170.

דרכי תקשורת בעמותה

- אתר האינטרנט של עמותת מורשת הבריחה <https://www.habricha.org.il>

בקרו באתר והציעו תכנים נוספים הראויים להיות מוצגים לקהל המתעניין.

- דף וואטסאפ שקט : עמותת הבריחה : קבוצות/עמותת הבריחה

בו נמסר מידע על הפעילויות השונות של העמותה ושל גופים עמם אנו משתפים פעולה.

- נפתחה קבוצת וואטסאפ פתוחה המשמשת במה לשיח בין חברי עמותה.

בקבוצה חומרים מעניינים ושיחות חברים מרגשות.

מוזמנים להשתתף ולהעלות מסמכים, תמונות, סיפורי משפחה, שאלות ועוד.

- דף פייסבוק של העמותה עמותת הבריחה

- דף פייסבוק נוסף אותו מוביל חברנו רמי ליטני: עמותת הבריחה/הבריגדה ופולגות התובלה.

למבקשים להצטרף לאחת מקבוצות הוואטסאפ- אנא פנו במייל לעמותה בציון מספר הטלפון

או בלחיצה על הקישור : <https://chat.whatsapp.com/CZD78BiKRqNCpRbjdaiRTX>

מימון הפעילויות

כל פעילותינו נעשות בהתנדבות מלאה אולם מדי פעם אנו נדרשים להוצאות לקיום האירועים. נשמח לעזרה ע"י הצטרפות לעמותה (דמי החבר 100 ₪ לשנה), תרומות ועזרה בגיוס הכספים.

פרטי חשבון הבנק לצורך תרומות:

בל"ל סניף 949 (רמת השרון), חשבון מספר 48931624 - "עמותת מורשת הבריחה".

התרומה מוכרת לצרכי מס לפי סעיף 46.

"בגבולות לא גבולות, בדרכים לא דרכים, נחתור ונחדור אליך מולדת"

זוהי מורשת "הבריחה", בה אנו גאים ואותה אנו שואפים להעביר לדורות הבאים.

עמותת "מורשת הבריחה" (ע"ר 580560647)

הנוטר 30 רמת השרון 4721074 Habricha45@gmail.com 054-6298888

אתר אינטרנט: www.habricha.org.il פייסבוק: "הבריחה"